

POSTANOWIENIE

Dnia 13 kwietnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło

w sprawie z odwołania M. G.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Płocku
o jednorazowe odszkodowanie z tytułu wypadku przy pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 13 kwietnia 2023 r.,
skargi organu rentowego o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego
wyroku Sądu Okręgowego w Ostrołęce
z dnia 21 września 2021 r., sygn. akt III Ua 9/21,

odrzuca skargę.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Ostrołęce wyrokiem z dnia 21 września 2021 r. oddalił apelację organu rentowego od wyroku Sądu Rejonowego w Ostrołęce z dnia 8 marca 2021 r., zmieniającego zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Płocku z dnia 14 października 2016 r. w ten sposób, że ustalił, iż M.G. na skutek wypadku przy pracy w dniu 21 stycznia 2016 r. doznał stałego uszczerbku na zdrowiu w wysokości 104% i w związku z tym przyznał mu z tytułu jednorazowego odszkodowania kwotę 81.120 zł.

Organ rentowy wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem powyższego wyroku.

W podstawach skargi powołał się na naruszenie prawa materialnego, to jest przepisu § 9 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie szczegółowych zasad orzekania o stałym lub długotrwałym uszczerbku na zdrowiu,

trybu postępowania przy ustalaniu tego uszczerbku oraz postępowania o wypłatę jednorazowego odszkodowania z dnia 18 grudnia 2002 r. (jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 233), wydanego na podstawie art. 11 ust. 5 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 1205), przez niezastosowanie i przyznanie M. G. prawa do jednorazowego odszkodowania z tytułu stałego uszczerbku na zdrowiu doznanego wskutek wypadku przy pracy w dniu 21 stycznia 2016 r. w wysokości ponad 100%, przez co skarżącemu Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych została wyrządzona szkoda w wysokości 3.120 zł.

Skarżący wniósł o stwierdzenie niezgodności z prawem wyroku Sądu Okręgowego w Ostrołęce w punkcie 2, w zakresie oddalającym apelację organu rentowego od wyroku Sądu Rejonowego w Ostrołęce z dnia 8 marca 2021 r., w części przyznającej odwołującemu się prawo do jednorazowego odszkodowania z tytułu ustalenia stałego uszczerbku na zdrowiu w wysokości ponad kwotę 78.000 zł, to jest przekraczającej 100% uszczerbku. Ponadto wniósł o zasądzenie zwrotu kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych podniósł, że wykonując prawomocny wyrok Sądu Okręgowego w Ostrołęce z dnia 21 września 2021 r., decyzją z dnia 4 listopada 2021 r. wypłacił M. G. odszkodowanie w wysokości 44.460 zł za 57% uszczerbku na zdrowiu, jako uzupełnienie wcześniej wypłaconego odszkodowania za 47% uszczerbku na zdrowiu, to jest w łącznej wysokości za 104% uszczerbku na zdrowiu. Razem odszkodowanie wyniosło 81.120 zł. Tym samym organ rentowy poniósł szkodę w wysokości 3.120 zł, niezgodnie bowiem z § 9 ust. 1 rozporządzenia MPiPS z dnia 18 grudnia 2002 r. wypłacił odszkodowanie za dodatkowe 4% uszczerbku, który winien był zostać ograniczony do 100%.

Skarżący wskazał, że wobec wartości przedmiotu sporu wynoszącej w niniejszej sprawie 3.120 zł, wyrok Sądu Okręgowego w Ostrołęce nie podlegał zaskarżeniu skargą kasacyjną. Nie zachodziły również podstawy do wniesienia skargi o wznowienie postępowania zarówno z przyczyn nieważności (art. 401 k.p.c.), jak i z przyczyn restytucyjnych (art. 401¹ k.p.c., art. 403 k.p.c.).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga podlega odrzuceniu jako niespełniająca koniecznych warunków.

Analizując kwestię dopuszczalności przedmiotowego środka zaskarżenia warto przypomnieć, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia została wprowadzona do Kodeksu postępowania cywilnego ustawą z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98). Uzasadnienia dla ustanowienia tej instytucji należy poszukiwać na gruncie unormowań art. 77 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 417-417² i art. 421 k.c. W art. 417¹ § 2 k.c. przyjęto bowiem, że jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia, można żądać jej naprawienia po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu jego niezgodności z prawem. Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest jednym z takich „właściwych postępowań”, o jakim stanowi art. 417¹ § 2 k.c. Jest to specjalny środek prawny, umiejscowiony w Kodeksie postępowania cywilnego wśród nadzwyczajnych środków zaskarżenia. Skarga kwalifikowana jest jako samodzielny, autonomiczny sposób badania legalności działalności jurysdykcyjnej sądów powszechnych, służący osobie zamierzającej dochodzić od państwa wynagrodzenia szkody wyrządzonej działaniami władzy publicznej, o której mowa w art. 77 ust. 1 Konstytucji RP.

W myśl art. 424¹ § 1 k.p.c., w brzmieniu nadanym przez art. 2 pkt 4 ustawy z dnia 22 lipca 2010 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. Nr 155, poz. 1037), obowiązującym od dnia 25 września 2010 r., można żądać stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, jeżeli przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie tego wyroku w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe. W uzasadnieniu projektu ustawy zmieniającej podkreślono, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem orzeczenia przysługuje tylko od prawomocnych wyroków sądu drugiej instancji kończących postępowanie w sprawie oraz postanowień co do istoty sprawy kończących postępowanie, wydanych przez sąd drugiej instancji w postępowaniu

nieprocesowym, w postępowaniu o uznanie i stwierdzenie wykonalności orzeczeń sądów państw obcych oraz w postępowaniu o uznanie i stwierdzenie wykonalności wyroku sądu polubownego wydanego za granicą lub ugody zawartej przed sądem polubownym za granicą (art. 424, art. 519, art. 1148 § 3, art. 1151¹ § 3 i nowy art. 1215 § 3 k.p.c.). Od innych prawomocnych orzeczeń skarga nie przysługuje.

W istocie bowiem powyższa zmiana legislacyjna nie pozbawia strony możliwości dochodzenia odszkodowania w tytułu szkody wyrządzonej przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem, innego niż wymienione w art. 424¹ § 1 k.p.c., co więcej – upraszcza jego drogę, gdyż stosownie do art. 424^{1b} k.p.c. (dodanego na podstawie tej samej ustawy) – w przypadku prawomocnych orzeczeń, od których skarga nie przysługuje, odszkodowania z tytułu szkody wyrządzonej przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem można domagać się bez uprzedniego stwierdzenia niezgodności orzeczenia z prawem w postępowaniu ze skargi, chyba że strona nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych.

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest środkiem prawnym sformalizowanym. Wysokie wymagania formalne stawiane skardze są związane nie tylko z jej specjalną, nadzwyczajną funkcją w systemie prawa, ale wynikają także z potrzeby spełnienia wysokich oczekiwań profesjonalnych. Zgodnie z art. 424⁵ § 1 k.p.c., skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia powinna zawierać oznaczenie orzeczenia, od którego została wniesiona, przytoczenie jej podstaw i ich uzasadnienia, wskazanie przepisu prawa, z którym zaskarżone orzeczenie jest niezgodne, uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody, spowodowanej przez wydanie orzeczenia, którego skarga dotyczy, wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe i wniosek o stwierdzenie niezgodności orzeczenia z prawem.

Wymienione wymagania skargi mają charakter konstrukcyjny i powinny być spełnione kumulatywnie. To oznacza, że skarga niespełniająca któregokolwiek z nich jest dotknięta tzw. brakiem istotnym, nienaprawialnym w trybie właściwym dla usuwania braków i podlega odrzuceniu bez wzywania do ich usunięcia. Każde z wymagań przewidzianych w art. 424⁵ § 1 k.p.c. ma charakter samoistny, powinno

być zatem spełnione niezależnie od innych wymagań (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 20 lipca 2005 r., IV CNP 1/05, OSNC 2006 nr 1, poz. 17 oraz z dnia 18 stycznia 2006 r., III CNP 21/05, niepublikowane).

Element konstrukcyjny skargi z art. 424⁵ § 1 pkt 2 k.p.c. jest formalnym odpowiednikiem regulacji, zgodnie z którą skargę można oprzeć na podstawie naruszenia prawa materialnego lub procesowego (art. 424⁴ k.p.c.), natomiast wymaganie z art. 424⁵ § 1 pkt 3 k.p.c. dotyczy konkretnego przepisu, z którym zaskarżane naruszenie jest niezgodne. Można zarzucić naruszenie wielu przepisów prawa materialnego lub procesowego, które mogą, lecz nie muszą spowodować niezgodności z prawem. Zatem spełnienie wymagania przytoczenia podstaw skargi i ich uzasadnienia polega, podobnie jak w przypadku skargi kasacyjnej, na tym, że skarżący powinien wskazać, na której z przewidzianych w art. 424⁴ k.p.c. podstaw opiera skargę, następnie przytoczyć - oznaczone numerem artykułu (paragrafu, ustępu) - naruszone przepisy prawa i wyjaśnić, na czym polega ich naruszenie.

Z treści art. 424⁴ i art. 424⁵ § 1 pkt 2 i 3 k.p.c. wynika jednoznacznie, że ustawodawca oddzielił podstawy skargi, a więc także przepisy składające się na ich uzasadnienie, od przepisu prawa, z którym zaskarżone orzeczenie jest niezgodne. Obowiązek wskazania przepisu prawa, z którym zaskarżone orzeczenie jest niezgodne, jest wymogiem odrębnym od powinności przytoczenia w skardze jej podstaw oraz ich uzasadnienia. Taka konstrukcja wskazuje, że nie wszystkie wady postępowania poprzedzającego wydanie orzeczenia, wytykane w ramach podstaw, powodują niezgodność orzeczenia z prawem, i na odwrót, nie wszystkie przepisy naruszone przez sąd w postępowaniu poprzedzającym wydanie orzeczenia są tymi przepisami, z którym orzeczenie jest niezgodne. Wskazanie zatem przez skarżącego przepisów prawa materialnego i przepisów postępowania, które zostały naruszone przez sąd, w ramach przytoczenia podstawy skargi, nie spełnia jednocześnie wymogu określonego w art. 424⁵ § 1 pkt 3 k.p.c. i odwrotnie - wskazanie przepisu prawa materialnego lub przepisów postępowania, z którym orzeczenie jest niezgodne, nie spełnia wymogu określonego w art. 424⁵ § 1 pkt 2 k.p.c., tj. wskazania podstaw skargi i jej uzasadnienia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2007 r., I BP 57/06, LEX nr 611387; z dnia 25 sierpnia 2010 r., II BU 2/10, LEX nr 653670 oraz wyroki: z dnia 26 stycznia 2012 r.,

I BP 4/11, LEX nr 1135985; z dnia 13 grudnia 2018 r., I BP 11/17, LEX nr 2591097; z dnia 29 stycznia 2021 r., II CNP 18/20, LEX nr 3160455; z dnia 11 marca 2021 r., I PUNPP 2/21, LEX nr 3209571).

Zdaniem Sądu Najwyższego, skarga organu rentowego nie spełnia wymagania stawianego jej w art. 424⁵ § 1 pkt 3 k.p.c. Nie zawiera bowiem odrębnego wniosku o stwierdzenie niezgodności wyroku z prawem ze wskazaniem przepisu (przepisów), z którym orzeczenie to jest niezgodne, poprzestając na określeniu w ramach podstawy skargi przepisów prawa materialnego, które zostały naruszone przez Sąd Okręgowy w Ostrołęce przy ferowaniu zaskarżonego wyroku. Należy pamiętać, że każde wymaganie przewidziane w art. 424⁵ § 1 k.p.c. ma charakter samoistny, powinno być zatem spełnione samodzielnie, niezależnie od innych wymagań. Zamieszczenie w skardze poszczególnych jej elementów konstrukcyjnych powinno nastąpić w sposób jednoznaczny i wyraźny tak, aby Sąd Najwyższy nie musiał domniemywać ich istnienia i doszukiwać się ich w innych elementach skargi (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 grudnia 2006 r., III CNP 62/06, LEX nr 610081).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy z mocy art. 424⁸ § 1 k.p.c. orzekł o odrzuceniu skargi.

[SOP]

[ms]